

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

В сучасних умовах діяльності вітчизняних підприємств, які характеризуються такими рисами як складність, мінливість, обмеженість фінансових ресурсів, постійні ризики та загострення конкурентної боротьби, постійно існує потреба у вдосконаленні інструментів, методів та підходів до управління підприємством. Важливим напрямом підвищення результативності діяльності підприємств є застосування новітніх інструментів і технологій управління доходами та витратами, серед яких доцільно виділити фінансовий контролінг.

Дисципліна «Фінансовий контролінг» належить до вибіркових навчальних дисциплін підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» та дозволяє набути компетенцій прийняття адекватних управлінських рішень для розв'язку складних фінансових задач і проблем в умовах трансформації та цифровізації економіки, що передбачає проведення аналітичних досліджень та характеризується невизначеністю умов і комплексністю вимог.

Тому навчальна дисципліна «Фінансовий контролінг» покликана сформувати у здобувачів освіти систему знань та навиків у сфері організації фінансового контролінгу, методів і прийомів функціональної підтримки управління витратами, вартістю, рентабельністю та фінансовими потоками підприємства; особливостей побудови системи вартісно-орієнтованого управління та проведення фінансової діагностики.

2. Пререквізити.

Навчальна дисципліна «Фінансовий контролінг» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухається здобувачами освіти в першому семестрі другого року навчання паралельно із такими дисциплінами «Фінансовий моніторинг», «Фондовий ринок і ринок капіталів», «Управління фінансовою санацією підприємства». Засвоєння основних тем курсу повинно надати майбутнім фахівцям розуміння актуальних інструментів та методів організації, планування та управління фінансовими ресурсами, оптимізації грошових потоків суб'єктів господарювання, нарощення ринкової вартості підприємства; а також повинно стати підґрунтям при проходженні виробничої практики та виконанні випускової кваліфікаційної роботи.

Для ефективного вивчення курсу «Фінансовий контролінг» здобувачі вищої освіти вивчають його після вивчення навчальних дисциплін «Оцінка вартості підприємства», «Фінансовий менеджмент», «Інформаційні системи в бізнесі та бізнес аналітика».

3. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») та галузі знань 07 Управління і адміністрування вивчення дисципліни «Фінансовий контролінг» сприяє посиленню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в процесі професійної діяльності або навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

- СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.
- СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання:

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	інд.робота	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	II	III	4	120	14	14	-	4	88	-	Залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Основи організації фінансового контролінгу					
Тема 1. . Основи фінансового контролінгу. Мета: розглянути сутність, мету, функції та завдання фінансового контролінгу, а також етапи його становлення і розвитку як науки.	12	1	1			10

Тема 2. Організація фінансового контролінгу на підприємстві. Мета: розглянути особливості та механізм впровадження системи контролінгу на підприємстві	10	1	1			8
Тема 3. Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу. Мета: розглянути теоретичні та організаційні аспекти формування бюджетів на підприємстві.	14	2	2		1	9
Тема 4. Внутрішнє (трансфертне) ціноутворення Мета: розглянути теоретичні засади трансфертного ціноутворення на підприємстві.	12	1	1			10
Тема 5. Оцінка ефективності діяльності та системи мотивації Мета: розглянути теоретичні основи оцінки ефективності та побудови системи мотивації діяльності на підприємстві	12	2	2		1	7
Разом за змістовий модуль 1	60	7	7		2	44
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Інструменти стратегічного фінансового контролінгу					
Тема 6. Система вартісно-орієнтованого управління підприємством. Мета: розглянути теоретичні засади щодо методів та інструментів вартісно-орієнтованого управління підприємством	16	2	2		1	11
Тема 7. Стратегічний фінансовий контролінг та система збалансованих показників. Мета: розглянути теоретичні засади щодо сутності та побудови системи збалансованих показників в контексті стратегічного фінансового контролінгу.	14	1	1		1	11
Тема 8. Фінансова діагностика в системі контролінгу. Мета: розглянути теоретичні засади щодо формування індикаторів фінансової діагностики в системі фінансового контролінгу.	12	2	2			8
Тема 9. Контролінг витрат. Мета: розглянути теоретичні засади щодо побудови системи контролінгу витрат на підприємстві, методів та напрямків.	10	1	1			8
Тема 10. Внутрішній фінансовий контроль на підприємстві. Мета: розглянути теоретичні засади щодо визначення та організації проведення внутрішнього фінансового контролю.	8	1	1			6
Разом за змістовий модуль 2	60	7	7		2	44
Усього годин	120	14	14		4	88

Тематика лекційних занять з переліком питань

п/п	Назва теми з основними питаннями
1	Тема 1. Основи фінансового контролінгу Тема 2. Організація фінансового контролінгу на підприємстві 1. Поняття, предмет, об'єкт фінансового контролінгу. 2. Мета, завдання і функції фінансового контролінгу. 3. Місце контролінгу в системі управління підприємством.

	<p>4. Структура, завдання і функції відділу фінансового контролінгу.</p> <p>5. Історія виникнення та сучасні концепції фінансового контролінгу.</p>
2	<p>Тема 3. Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетування як функція фінансового контролінгу. 2. Загальна схема та принципи бюджетування. 3. Способи бюджетування. Нуль-базис бюджетування. Традиційне бюджетування. 4. Бюджетний контроль та аналіз відхилень.
3	<p>Тема 4. Внутрішнє (трансфертне) ціноутворення.</p> <p>Тема 5. Оцінка ефективності діяльності та системи мотивації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та цілі трансфертного ціноутворення. 2. Принципи встановлення внутрішньо-господарських цін. 3. Методичні підходи до розроблення та використання внутрішніх цін. 4. Вплив результатів діяльності на рентабельність і платоспроможність. 5. Взаємозв'язок основної мети підприємства та мотивації персоналу. 6. Система матеріального та морального стимулювання як інтегральна частина фінансового контролінгу.
4	<p>Тема 6. Система вартісно-орієнтованого управління підприємством</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція вартісно-орієнтованого менеджменту. 2. Дохідний підхід оцінки вартості підприємства: пряма, непряма капіталізація доходу, дисконтування економічної доданої вартості. 3. Характеристика майнового (витратного) підходу. 4. Порівняльний (ринковий) підхід в оцінці вартості підприємства.
5	<p>Тема 7. Стратегічний фінансовий контролінг та система збалансованих показників.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, складові та завдання стратегічного фінансового контролінгу. 2. Сутність та сфери оперування системи збалансованих показників. 3. Стратегічні карти. 4. Інструменти стратегічного контролінгу.
6	<p>Тема 8. Фінансова діагностика в системі контролінгу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, цілі і завдання експертної діагностики фінансово- господарського стану підприємства. 2. Джерела інформації для експертної діагностики фінансово-господарського стану підприємства. 3. Методи стратегічної діагностики і їх характеристика. 4. Методи оперативної діагностики підприємства.
7	<p>Тема 9. Контролінг витрат.</p> <p>Тема 10. Внутрішній фінансовий контроль на підприємстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Контролінг витрат та управлінський облік. 2. Класифікація витрат та системи калькуляції. 3. Система директ-костинг в управлінні витратами. Простий і багатоступінчастий директ-костинг. 4. СVP-аналіз: аналіз «витрати – обсяг реалізації – прибуток». 5. Управління витратами на основі розрахунку їх цільових значень (таргет-костинг). 6. Сутність та принципи організації внутрішнього фінансового контролю на підприємстві. 7. Особливості здійснення державного внутрішнього фінансового контролю.

Тематика практичних занять

п/п	Назва теми (питання/завдання)
1	Тема 1. Основи фінансового контролінгу

	<p>Тема 2. Організація фінансового контролінгу на підприємстві</p> <p>Завдання: оволодіти знаннями щодо сутності, принципів, цілей, завдань і функцій фінансового контролінгу, механізму його впровадження (імплементатії) на підприємствах, а також розуміння (трактування) сучасних концепцій фінансового контролінгу.</p>
2	<p>Тема 3. Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу</p> <p>Завдання: оволодіти знаннями щодо сутності та класифікації бюджетів; навчитися складати (формулювати) окремі бюджети доходів та витрат на підприємстві.</p>
3	<p>Тема 4. Внутрішнє (трансфертне) ціноутворення.</p> <p>Тема 5. Оцінка ефективності діяльності та системи мотивації.</p> <p>Завдання: оволодіти знаннями щодо сутності трансфертного ціноутворення; навчитися оцінювати ефективність діяльності підприємства задля об'єктивної мотивації та стимулювання працівників підприємства.</p>
4	<p>Тема 6. Система вартісно-орієнтованого управління підприємством</p> <p>Завдання: оволодіти знаннями щодо існуючих концепцій вартісно-орієнтованого управління підприємством, навчитися застосовувати сучасні інструменти (методи та підходи) оцінки вартості підприємства.</p>
5	<p>Тема 7. Стратегічний фінансовий контролінг та система збалансованих показників.</p> <p>Завдання: навчитися будувати систему збалансованих показників та складати стратегічні карти для підприємства.</p>
6	<p>Тема 8. Фінансова діагностика в системі контролінгу</p> <p>Завдання: оволодіти знаннями щодо вмiлого застосування методів оперативної та стратегічної фінансової діагностики підприємств.</p>
7	<p>Тема 9. Контролінг витрат.</p> <p>Тема 10. Внутрішній фінансовий контроль на підприємстві</p> <p>Завдання: оволодіти знаннями щодо класифікації витрат і навчитися проводити директ-костинг та таргет-костинг на підприємстві; здійснювати CVP-аналіз; складати план проведення внутрішнього фінансового контролю, етапи його реалізації на підприємстві.</p>

Тематика індивідуальних занять

п/п	Назва теми (питання/завдання)
1	<p>Тема 3. Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу.</p> <ol style="list-style-type: none"> Обґрунтувати роль бюджетування в системі оперативного фінансового контролінгу підприємства Провести порівняння процесу (процедури) бюджетування на рівні підприємства та держави. Вказати переваги та недоліки нуль-базис-бюджетування. Обґрунтувати переваги та недоліки традиційного бюджетування. Скласти бюджет доходів і витрат підприємства на декаду. Обґрунтувати доцільність проведення бюджетного аналізу та контролю відхилень. Скласти порівняльну таблицю методів оперативного планування (бюджетування) та стратегічного планування на підприємстві. Вказати причини, фактори, що гальмують (та прискорюють) процес впровадження бюджетування на підприємствах в умовах цифровізації.

2	<p>Тема 5. Оцінка ефективності діяльності та системи мотивації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вказати основні індикатори оцінки ефективності підприємства. 2. Обґрунтувати ключові напрями підвищення ефективності підприємств у сучасних умовах господарювання. 3. Охарактеризувати вплив результатів діяльності на рентабельність і платоспроможність. 4. Обґрунтувати взаємозв'язок основної мети підприємства та мотивації персоналу. 5. Вказати основні завдання служби фінансового контролінгу на підприємстві щодо мотивації. Система матеріального та морального стимулювання. 6. Охарактеризувати інструменти управління (фактори мотивації і стимулювання). 7. Навести перелік принципів системи стимулювання та підвищення ефективності роботи. 8. Обґрунтувати (вказати) можливі причини невиконання бюджетів.
3	<p>Тема 6. Система вартісно-орієнтованого управління підприємством.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтувати необхідність впровадження вартісно-орієнтованого управління (VBM) підприємством в сучасних надскладних умовах господарювання. 2. Аргументувати основний мотив роботи підприємства в контексті VBM. 3. Охарактеризувати Дью діліженс як інструмент зменшення інформаційних ризиків. 4. Побудувати систему факторів (драйверів) створення вартості підприємства. 5. Визначити ключові важелів вартості бізнесу. 6. Навести класифікацію вартісних показників. 7. Охарактеризувати та скласти порівняльну таблицю вартісно-орієнтованих концепцій контролінгу: концепція Раппапорта; концепція Коупленда/ Коллера/ Мурина; концепція Стерна-Стюарта; концепція Левиса. 8. Вказати ключові принципи забезпечення зростання вартості підприємства за концепцією А.Раппапорта. 9. Скласти звіт про оцінку вартості підприємства (на ваш вибір), аргументувати.
4	<p>Тема 7. Стратегічний фінансовий контролінг та система збалансованих показників.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати сутність, складові та завдання стратегічного фінансового контролінгу в сучасних умовах. 2. Деталізувати сфери оперування системою збалансованих показників. 3. Побудувати стратегічну карту для обраного на власний розсуд підприємства. 4. Класифікувати фінансово-економічні цілі підприємства. Побудувати дерево цілей. 5. Навести систему стратегічного планування. 6. Охарактеризувати основні інструменти стратегічного контролінгу: аналіз сильних і слабких сторін, побудова стратегічного балансу, портфельний аналіз, організаційний аналіз, функціонально-вартісний аналіз, модель життєвого циклу, система раннього попередження та реагування, дискримінантний аналіз, аналіз shareholder-value, Balanced-Scorecard, бенчмаркінг та ряд інших. 7. Порівняти SWOT-аналіз та альтернативні системи до системи збалансованих показників: BEM, Tableau De Bord та піраміда результативності.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Фінансовий контролінг» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій, підготовку та презентацію кейсових завдань до відповідних тем дисципліни. Оцінювання самостійної роботи здійснюється в межах балів за кожну тему дисципліни.

№ п/п	Назва теми	Завдання
1	Основи фінансового контролінгу	Опрацювати сутність, функції, завдання та принципи імплементації фінансового контролінгу на підприємстві в сучасних умовах; порівняти існуючі концепції фінансового контролінгу; обґрунтувати доцільність впровадження служби фінансового контролінгу на вітчизняних підприємствах.
2	Організація фінансового контролінгу на підприємстві	Опрацювати завдання та функції сучасного фінансового контролера; обґрунтувати доцільність створення відповідного відділу на підприємстві; провести аналогію між функціями фінансового контролера на великих та малих підприємствах.
3	Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу	Опрацювати загальну схему та принципи бюджетування, функції бюджетів та їх призначення і різновиди (класифікацію); скласти порівняльну таблицю способів бюджетування: нуль-базис бюджетування (ZBB) і традиційне бюджетування; опрацювати кейсове завдання: скласти бюджет витрат (на власний розсуд), провести бюджетний контроль та аналіз відхилень.
4	Внутрішнє (трансфертне) ціноутворення	Опрацювати суть та призначення трансфертного ціноутворення; ознайомитися із механізмом визначення трансфертних цін та сферами застосування такого ціноутворення в сучасних умовах.
5	Оцінка ефективності діяльності та системи мотивації.	Опрацювати основні показники оцінки ефективності підприємства, напрями її підвищення; обґрунтувати взаємозв'язок основної мети підприємства та мотивації персоналу; охарактеризувати інструменти мотивації і стимулювання.
6	Система вартісно-орієнтованого управління підприємством	Опрацювати суть та необхідність впровадження вартісно-орієнтованого управління (VBM) на підприємстві в сучасних умовах; інструменти та методи оцінки вартості підприємства; скласти порівняльну таблицю ключових вартісно-орієнтованих концепцій контролінгу; опрацювати кейсове завдання: скласти звіт про оцінку вартості підприємства (на власний розсуд).
7	Стратегічний фінансовий контролінг та система збалансованих показників	Опрацювати сутність та завдання стратегічного фінансового контролінгу в сучасних умовах; сфери оперування системою збалансованих показників, основні інструменти стратегічного фінансового контролінгу; стратегічні карти та цілі підприємства; опрацювати кейсове завдання: побудувати стратегічну карту та дерево цілей для обраного на власний розсуд суб'єкта господарювання; здійснити SWOT-аналіз підприємства.
8	Фінансова діагностика в системі контролінгу	Опрацювати систему індикаторів фінансової діагностики підприємства; методи оперативної та стратегічної діагностики; сутність та процедуру Due Diligence – як інструменту діагностики в системі контролінгу.
9	Контролінг витрат	Опрацювати сутність, класифікацію та особливості обліку витрат в системі директ-костинг та таргет-костинг; опрацювати CVP-аналіз.
10	Внутрішній	Опрацювати сутність, принципи, об'єкти та завдання

фінансовий контроль на підприємстві	внутрішнього фінансового контролю, особливості побудови системи моніторингу контрольованих фінансових показників
-------------------------------------	--

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо);
- наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, законодавчо-нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси, ресурси, web-конференції, вебінари тощо);
- самостійна робота над індивідуальним завданням, за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням системи Moodle.

Система контролю та оцінювання

- методи поточного контролю (експрес-опитування, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, захист виконаного кейсового завдання, тестування, письмове опитування, розв'язування практичних ситуацій);
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

- при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;
- при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну).

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати на практичних заняттях (опитування, тестування, розв'язання задач, захист презентації, виконання завдань для самостійної роботи) за кожен модуль становить 6 балів. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за кожен модуль. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 балів; 2 модуль – 30 балів (разом – 60 балів).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90 – 100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незараховано	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

З дисципліни «Фінансовий контролінг» проводиться семестровий залік в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни, і в терміни, передбачені графіком освітнього процесу.

Залік проходить у формі усного спілкування лектора зі здобувачем по питаннях тем, які були опрацьовані під час аудиторних занять. Також залік може бути проведений у вигляді тестування у системі Moodle.

При виставленні підсумкової оцінки враховується повнота та обґрунтованість відповідей студента на заліку, а також його активність під час поточних занять.

Оцінка (кількість балів) за дисципліну (тему, окреме завдання) передбачає такі знання та вміння:

Оцінка	Знання	Вміння
5 (відмінно) A	Здобувач вищої освіти: – має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни; – засвоїв знання щодо теоретичних засад фінансового управління; – глибоко розуміє основну літературу та сучасні публікації з проблем фінансового менеджменту.	Здобувач вищої освіти: – вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою; – вміє використовувати додаткову літературу, грамотно викладати програмний матеріал; – дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання; – демонструє навички творчого мислення.
4 (дуже добре) B	– показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності; – опрацював основну літературу, ознайомився з додатковою літературою, рекомендовану програмою.	– успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без суттєвих зауважень; – вміє використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.

4 (добре) С	<ul style="list-style-type: none"> – показав достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, має здатність до їхнього поглиблення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності; – опрацював основну літературу, рекомендовану програмою. 	<ul style="list-style-type: none"> – вдало виконав передбачені програмою практичні завдання без критичних зауважень; – здатний використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
3 (задовільно) D	<ul style="list-style-type: none"> – має достатні знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю; – ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою. 	<ul style="list-style-type: none"> – виконав практичні завдання в межах програмних вимог; – допускає неточності при розв'язанні тестів, виконанні практичних завдань. – не в повній мірі здатний пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
3 (задовільно) E	<ul style="list-style-type: none"> – має знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, який дозволяє подальше навчання; – ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою. 	<ul style="list-style-type: none"> – виконав практичні завдання в межах програмних вимог; – допускає упущення, неточності та помилки при розв'язанні тестів, виконанні практичних завдань. – не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
2 (незадовільно) з можливістю перескладання FX	<ul style="list-style-type: none"> – не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни; – допускає грубі помилки у відповідях; – має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. 	<ul style="list-style-type: none"> – допускає принципові помилки під час вирішення передбачених програмою практичних завдань; – показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.
2 (незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання F	<ul style="list-style-type: none"> – не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни; – допускає неприпустимі помилки у відповідях; – має рівень знань, який не дозволяє самостійно оволодіти програмним матеріалом та вимагає додаткового прослуховування дисципліни. 	<ul style="list-style-type: none"> – не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання; – не вміє орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Поняття, предмет, об'єкт фінансового контролінгу.
2. Види фінансового контролінгу.
3. Мета, завдання і функції фінансового контролінгу.
4. Місце контролінгу в системі управління підприємством.
5. Сучасні концепції фінансового контролінгу.
6. Необхідність застосування контролінгу у діяльності вітчизняних підприємств та передумови його запровадження.

7. Завдання та функції фінансового контролера (працівника відділу контролінгу).
8. Варіанти організації служби контролінгу підприємства.
9. Структура, завдання і функції відділу фінансового контролінгу.
10. Функції, принципи та завдання бюджетування.
11. Система бюджетів на підприємстві.
12. Аналіз виконання бюджету, бюджетний контроль та аналіз відхилень.
13. Бюджетування як інструмент випереджаючого контролю.
14. Охарактеризуйте ймовірні причини невиконання бюджетів
15. Сутність, цілі та функції трансфертного ціноутворення.
16. Принципи встановлення внутрішньо-господарських цін. Фактори, що впливають на систему трансфертного ціноутворення.
17. Охарактеризуйте типи центрів відповідальності в контексті трансфертного ціноутворення.
18. Зіставлення запланованих показників з фактичними.
19. Система матеріального та морального стимулювання як інтегральна частина фінансового контролінгу.
20. Концепція вартісно-орієнтованого менеджменту.
21. Дохідний підхід оцінки вартості підприємства: пряма, непряма капіталізація доходу, дисконтування економічної доданої вартості.
22. Характеристика майнового (витратного) підходу в оцінці вартості підприємства.
23. Характеристика ринкового підходу щодо оцінювання вартості підприємства.
24. Система факторів (драйверів) створення вартості підприємства.
25. Вартісно-орієнтовані концепції контролінгу: концепція Раппапорта; концепція Коупленда/ Коллера/ Мурина; концепція Стерна-Стюарта; концепція Левиса.
26. Принципи забезпечення зростання вартості підприємства А.Раппапорта.
27. Методи оперативної діагностики фінансово-господарського стану підприємства.
28. Сутність, складові та завдання стратегічного фінансового контролінгу.
29. Інструменти стратегічного контролінгу: аналіз сильних і слабких сторін, побудова стратегічного балансу, портфельний аналіз, функціонально-вартісний аналіз, система раннього попередження та реагування, дискримінантний аналіз, бенчмаркінг.
30. SWOT-аналіз в системі збалансованих показників.
31. Система стратегічного планування. Класифікація фінансово-економічних цілей підприємства.
32. Розрахунок життєвого циклу продукту як інструмент стратегічного управління витратами.
33. Дью діліженс як інструмент зменшення інформаційних ризиків.
34. Етапи побудови системи збалансованих показників (BSC).
35. Сутність контролінгу витрат та його роль у прийнятті фінансових рішень.
36. Управління витратами на основі розрахунку їх цільових значень (таргет-костинг).
37. Система директ-костинг в управлінні витратами.
38. CVP-аналіз: аналіз «витрати – обсяг реалізації – прибуток».
39. Сутність та принципи організації внутрішнього фінансового контролю на підприємстві.
40. Суб'єкти та об'єкти внутрішнього фінансового контролю.

Зарахування результатів неформальної освіти

З дисципліни «Фінансовий контролінг» зарахування результатів неформальної освіти може бути застосоване як підтвердження знань, умінь та навичок, набутих здобувачами вищої освіти поза межами навчальної програми за наявності сертифіката чи інших підтверджуючих документів проходження чи участі:

- онлайн-курси (Coursera, Graduate Certificate in Public Budgeting and Financial Management, EdX, Prometheus, Udemy та інші) з корпоративних фінансів, інвестицій, фінансового менеджменту чи ризик-менеджменту (із завданнями та підсумковим тестом);
- професійні тренінги та практикуми з фінансового контролінгу, оцінки вартості підприємства чи оцінки інвестиційних проектів тощо;

- проекти, бізнес-ігри, фінансові турніри.

Рекомендована література

Основна

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Цивільний кодекс України: № 436-IV, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Івахненко С.В., Мелих О.В. Фінансовий контролінг: методи та інформаційні технології. Київ: Знання, 2019. 319 с.
5. Корбутяк А.Г., Єрміїчук Н.І. Фінансовий контролінг. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2019. 160 с. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1660>.
6. Терещенко О.О., Бабяк Н.М. Фінансовий контролінг: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2013. 485 с.
7. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 320 с.
8. Фінансовий менеджмент: навч. посіб./ За заг. ред. к.е.н. Юрія Е.О. Чернівці: Видавництво «Рута», 2020. 370 с.

Додаткова

9. Білик М. Д. Показник середньозваженої вартості (WACC) як критерій оптимізації структури капіталу промислових підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. №9. С. 115-119
10. Гнеушева І. О. Управління вартістю та структурою капіталу підприємства. *Вісник КІБіТ*. 2018. №2. С. 14-16.
11. Korbutiak, A., Maslak, N., Briukhovetska, I., Skornyakova, Y., & Lyzak, M. (2024). Controlling-based organizational and economic mechanism of enterprise activity planning. *Multidisciplinary Science Journal*, 6, 2024ss0221. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss021><https://www.malque.pub/ojs/index.php/msj/article/view/1939>
12. Корбутяк А. Г., Шевчук Ю.О. Фінансовий контролінг як складова управління фінансами підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2021. Вип. 39. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1664>.
13. A. Korbutyak., N. Koval'chuk Factors that influence the financial and economic security of enterprises. *Journal L'Association 1901 "SEPIKE"*. N.11. 2015. P. 188-192.
14. Корбутяк А.Г., Гросу К.В. Грошові потоки в системі управління підприємством. *Молодий вчений*. №11 (51). 2017. С. 678-688.
15. Корбутяк А.Г., Бута М.М. Підходи до трактування поняття «фінансовий стан підприємства». *Науковий вісник УжНУ*. Вип. 16 2017. 101-110.
16. Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Особливості планування рівня рентабельності вітчизняних підприємств в сучасних умовах. *Науковий вісник Херсонського державного університету, Серія «Економічні науки»*. Вип.24. Ч.2 2017. С.178-188.
17. Корбутяк А.Г., Шестопалова О.О. Управління позиковим капіталом підприємства// *Електронне фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки»*. 2017. №20. URL: <http://global-national.in.ua/issue-20-2017>.
18. Корбутяк А.Г., Марусяк Х.І. Оцінка фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах // *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 6 (11). С. 137-140. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/11_2017.pdf.
19. Корбутяк А.Г., Одайська Н.М. Оптимізація структури капіталу підприємства. *Економіка*

- та суспільство*: Електронне наукове фахове видання. Вип.16. 2018. С. 375-381. URL: <http://economyandsociety.in.ua/journal-16/23-stati-16/2011-korbutyak-a-g-odajska-n-m>.
20. Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Аналіз ефективності діяльності підприємств текстильної промисловості України. *Науковий вісник Херсонського державного університету, Серія «Економічні науки»*. Вип.24. Ч.2 2017. С.178-188.
  21. Корбутяк А.Г., Воробець Н.С. Ділова активність підприємства – основа його інвестиційної привабливості. *Молодий вчений*. 2018. №11 (63). С.1086-1090. URL:// <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/252.pdf>.
  22. Korbutiak A., Gavatiuk L., Sokrovska N. The system of the key indicators of formation of attractive investment climate of Ukraine and peculiarities of their management / et al. *Problems and Perspectives in Management*. Volume 18, 2020. Issue #1, pp. 154-170 (Фахове видання, Scopus).
  23. Кравчук Л. С. Організація системи фінансового ризик-менеджменту підприємства. // *Ефективна економіка*. 2018. №4. С.10-11
  24. Терещенко О. Інститут фінансового контролінгу - інноваційна платформа для корпоративних фінансів і контролінгу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2020. №5. С. 52-53.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Державний комітет статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Державна фіскальна служба України URL : <http://www.sts.gov.ua>.
4. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України URL : <http://www.me.gov.ua>
6. Національний банк України URL : <http://www.bank.gov.ua>.
7. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
8. Урядовий портал. URL : <http://www.kmu.gov.ua>.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності студентами при вивченні навчальної дисципліни регламентуються наступними нормативними документами ЧНУ:

1. Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/1nojdb4/pravy-la-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>
2. Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf
3. Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.